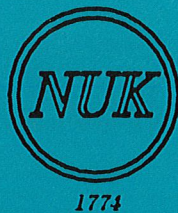

12

11 430 306

December 1998

**KNJIŽNIČARSKE
NOVICE**

ISSN 0353-9237

KNJIŽNIČARSKE NOVICE

8(1998)12

VSEBINA

Čestitka	str. 1
Splošnoizobraževalne knjižnice	str. 1
Specialne knjižnice	str. 5
ZBDS	str. 7
Predstavljamo vam	str. 8
Mednarodna srečanja	str. 10
Nove publikacije	str. 17
Borza dela	str. 24
Čestitka	str. 24
Obvestila	str. 24
Priloga	str. 25

Knjižničarske novice 8(1998)12. ISSN 0353-9237. Izdala: Narodna in univerzitetna knjižnica, Informacijski center za bibliotekarstvo, 1001 Ljubljana, Turjaška. 1, p.p. 259. Urednik: Jelka Kastelic. Uredniški odbor: mag. Melita Ambrožič, Ivan Kanič. Naklada: 690 izvodov. Cena posamezne številke: 650 SIT. Knjižničarske novice lahko naročite za pol leta (januar-junij ali julij-december) ali za celo leto (januar-december). Naročila in odpovedi pošiljajte pisмено. Prejetih tekstov ne lektoriramo in ne honoriramo. Razmnoževanje ni dovoljeno.

Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje RS št. 23/179-92 z dne 16.3.1992 štejejo *Knjižničarske novice* med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3 Zakona o prometnem davku, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5%.

Naslov uredništva: NUK, Informacijski center za bibliotekarstvo, za "Knjižničarske novice", Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevke lahko pošiljate tudi na disketah ali po elektronski pošti (jelka.kastelic@nuk.uni-lj.si).

*Srečno in uspešno
1999!*

Spet je leto naokoli in pred nami so božični in novoletni prazniki. Želimo vam, da bi jih prijetno preživeli in si nabrali novih moči za leto, ki prihaja.

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam v tem letu poslali prispevke v objavo in vabimo tudi vse ostale, da nas obvestite o novostih, dosežkih, problemih, različnih dogajanjih v vaših knjižnicah - Knjižničarske novice ustvarjate vi, z vašimi prispevki.

Vsem našim sodelavcem, naročnikom in bralcem želimo v novem letu veliko veselja in uspehov na osebnem in poklicnem področju, z željo, da bomo tudi v novem letu 1999 uspešno sodelovali!

50 LET PIONIRSKÉ KNJIŽNICE V LJUBLJANI

Ena hiša pa ni taka kot druge

Vse do 16. januarja 1999 si v prostorih Pionirske knjižnice v Ljubljani lahko ogledate razstavo z naslovom **Ena hiša pa ni taka kot druge**. Razstavili smo voščilnice, ki so jih mladi bralci napisali in narisali knjižnici za rojstni dan (predvsem učenci OŠ Tone Čufar, nato otroci, ki se zdravijo v ljubljanskih bolnišnicah, nekateri posamezni mladi obiskovalci in otroci naših knjižničarjev). Voščilnice so tako lepe, da bo ta razstava ostala naša letošnja novoletna okrasitev.

V novembru smo namreč sklenili letošnje celoletno delovno praznovanje 50. letnice Pionirske knjižnice v Ljubljani. Pred 15. novembrom, ko ima naša knjižnica rojstni dan, so izšle tri publikacije; predstavili smo jih 11. novembra, na rednem strokovnem srečanju mladinskih in šolskih knjižničarjev, ki se ga je udeležilo 62 knjižničark, nato pa avtorji, uredniki in založniki naših publikacij ter gostje, nekdanji sodelavci Pionirske knjižnice: Miša Sepe, Andra Žnidar, dr. Marjana Kobe, Franček Bohanec in Martina Šircelj, ki je imela tudi osrednji govor.

Ob 50-letnici Pionirske knjižnice v Ljubljani so izšle naslednje tri publikacije:

Pionirji smo tudi mi - knjižničarji: izbor prispevkov knjižničarjev Pionirske knjižnice v Ljubljani. Uredila: Tanja Pogačar. Ljubljana: Knjižnica Oto-

na Župančiča, enota Pionirska knjižnica, 1998.

Publikacija prinaša spominske zapise uglednih knjižničarjev, ki so postavili strokovne temelje Pionirske knjižnice in bistveno prispevali k njeni rasti in ugledu. Sledita dve pesmi "naših pesnikov", ki sta bila dolga leta knjižničarja v naši Pionirski knjižnici: to sta Saša Vegri (objavljena je pesem z naslovom *Pravljice se presaja (od oktobra do maja)*) in Dane Zajc (objavljena je pesem z naslovom *Vrata*). V tretjem delu publikacije pa so odlomki iz že objavljenih strokovnih prispevkov knjižničarjev Pionirske knjižnice, ki dokazujejo njeno pionirskost v obdobju vseh petdesetih let.

Publikacijo smo *brezplačno* razdelili vsem 60 osrednjim splošnim knjižnicam v Sloveniji. Nadaljnje izvode pa lahko naročite po ekonomski ceni 1.000 Sit v Pionirski knjižnici v Ljubljani, Komenskega 9, pisno ali po telefonu (061) 134 36 31 (kontaktni osebi Franka Orel in Tilka Jamnik).

Petdeset zlatnikov: 50 knjig po izboru knjižničarjev Pionirske knjižnice.

Avtor interpretacij dr. Igor Saksida. Izbor knjig in strokovno sodelovanje: Tilka Jamnik, Darja Lavrenčič, Ida Mlakar, Tanja Pogačar, Vojko Zadavec. Tržič: Učila, 1998.

V Pionirski knjižnici smo ob letošnjem 2. aprilu tradicionalno razstavo ob mednarodnem dnevu knjig za otroke namenili tistim leposlovnim knjigam slovenskih avtorjev, za katere menimo, da so bile pet desetletij pomembne in učinkovite pri motivaciji mladih za branje. Knjižničarke in knjižničarji smo izbrali "50 zlatnikov", k pisanju interpretacij pa smo povabili priznanega strokovnjaka s področja mladinske književnosti dr. Igorja Saksida. Knjiga je namenjena staršem, mentorjem Bralne značke, knjižničar-

jem, učiteljem književnosti in študentom.

Knjigo lahko nabavite neposredno pri založbi Učila ali v knjigarni.

Priporočilni seznam mladinskih knjig: izbor iz let 1991 - 1997. Pripravljeno in izdano ob 50-letnici Pionirske knjižnice v Ljubljani. Zbrale in uredile: Tilka Jamnik, Darja Lavrenčič, Breda Mahkota, Tanja Pogačar. Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 1998.

Zadnja leta so naši anotirani letni priporočilni sezname mladinskih knjig objavljeni v Mlinčku prostega časa (Zveza prijateljev mladine Slovenije) in v reviji Šolska knjižnica. Zaradi zelo povečane produkcije knjig za mladino v zadnjih letih ti sezname prvotno priporočilni sezname knjig za Bralno značko - postajajo širše in splošno strokovno svetovanje o knjigah za otroke. Obenem so se pokazale potrebe in želje, da ponatisnemo priporočilne sezname iz zadnjih sedmih let, da bodo dostopnejši mladinskim in šolskim knjižničarjem v drugih knjižnicah po Sloveniji, pa tudi otrokom in staršem, vzgojiteljem in učiteljem.

Publikacijo lahko naročite pri Zavodu Republike Slovenije za šolstvo.

V mesecu decembru bo končno izšla tudi 46. številka revije *Otrok in knjiga*, v kateri bodo objavljeni referati z našega simpozija (15. aprila letos) z naslovom **Beseda - knjiga - knjižnica**, ki ga je Pionirska knjižnica ob 50-letnici pripravila skupaj s slovensko sekcijo IBBY in revijo *Otrok in knjiga*. Revijo bomo poslali vsem udeležencem simpozija.

Obenem obveščamo, da bosta na strokovnem srečanju, 9. decembra letos, **Ivanka Učakar**, šolska knjižničarka z OŠ Frana Albrehta iz Kamnika, in **Slavka Kristan**, vodja mladinske

skega oddelka iz Knjižnice Mirana Jarca, Novo mesto, predstavili svoji diplomski nalogi oz. svoje delo z mladimi bralci. **Vasja Cerar**, urednik iz založbe Mladinska knjiga, pa bo predstavil zbornik o prevajanju mladinske literature.

Na strokovnem srečanju 13. januarja 1999 pa bomo predstavili in razdelili gradivo za Knjižni kviz '99 *France Prešeren in Gorenjska*.

Tilka Jamnik

NOVA ENOTA MARIBORSKE KNJIŽNICE

Kar nekaj časa je minilo, odkar so se vrata društvene knjižnice Bistrica ob Dravi zaprla in nekateri bralci so jo že pošteno pogrešali. Zato pa je 18. novembra odprla svoja vrata v lepši podobi, bogatejša za novo gradivo, časopise in predvsem večja. Tako bo za bralce še privlačnejša in verjamem, da bo privabila še mnoge nove.

Knjižnica Bistrica ob Dravi ima bogato tradicijo, saj je bila ustanovljena že leta 1945 in od leta 1952 ima prostor v Kulturnem domu. Ves čas je bila med najaktivnejšimi društvenimi knjižnicami na našem območju, predvsem zaradi zavzete in predane knjižničarke gospe Lojzke Horvat, ki je tukaj delala kar 42 let - prostovoljno, predano, z ljubeznijo. Njen knjižni fond je obsegal nad 5.000 knjig, vendar je zadnja leta vse bolj zastareval zaradi slabe kupne moči društva in nerednega odpisa. Od leta 1980 je fond dopolnjevala še Mariborska knjižnica s kolekcijami. Skupno je bilo v vključenih kolekcijah preko 4.500 knjig. Ko se je septembra

1996 gospa Lojzka poslovila od aktivnega dela s knjigami, je skrb za knjižnico prevzela Mariborska knjižnica. Občina Ruše nam je najprej v programu javnih del, nato pa tudi redno, omogočila zaposlitev knjižničarja. Najprej je v knjižnici delala Tanja Dolinšek, nato pa jo je zamenjal Stanko Krainer.

Že nekaj let smo se dogovarjali o prehodu knjižnice v mrežo naših enot in v letošnjem letu so se dogovori uresničili. Občina Ruše je zagotovila finančna sredstva za razširitev in obnovo prostora, kar je veljalo okrog 4.500.000 ter 500.000 tolarjev za računalniško opremo. Komunikacije in knjižnično opremo smo zagotovili v Mariborski knjižnici, seveda so nam na pomoč priskočili številni sponzorji.

Del fonda DPD Svoboda smo vključili in na novo obdelali ter skupaj z ostalimi knjigami vnesli v računalnik. Zadnje leto smo že namensko nabavljali knjige za to enoto, del fonda pa smo prerazporedili iz potujoče knjižnice in drugih naših enot. Tako je na policah skupno zaenkrat 3.500 knjig, naročili pa smo tudi 22 naslovov časopisov in revij.

Komunikacijska in računalniška oprema v knjižnici omogoča računalniško izposojno in povezavo v informacijski sistem COBISS - ter preko njega z Internetom in bazami podatkov.

Res je, da večina bralcev še vedno pride v knjižnico predvsem po knjige ali časopis, vedno več pa je tudi takšnih, ki iščejo najrazličnejše informacije. Zdaj bomo lahko ustregli tudi bralcem v Knjižnici Bistrica ob Dravi.

Knjižnica je odprta ob torkih in četrtek od 12. do 18. ure.

Dragica Turjak

SREČANJE MLADINSKIH PISATELJEV OKO BESEDE 1998

Podelitev večernice Desi Muck za Lažnivo Suzi

V času od 19. do 21. novembra 1998 je bilo v Murski Soboti, v organizaciji Podjetja za promocijo kulture Franc-Franc, že tretje Srečanje mladinskih pisateljev Oko besede 1998.

Uredništvo igranega programa Radia Slovenije je na Srečanju pripravilo delavnico o radijski igri za otroke in mladino.

Darka Tancer-Kajnih, glavna in odgovorna urednica revije *Otrok in knjiga* je v pogovoru z avtorjem, dr. Igorjem Saksido, predstavila njegove knjige: "Slovenska mladinska dramatika" (Maribor: Obzorja, 1998), "Ime mi je igra: antologija slovenskih mladinskih gledaliških iger" (Maribor: Obzorja, 1998) in knjigo, ki jo je pripravil skupaj s sodelavci iz Pionirske knjižnice v Ljubljani, Tilko Jamnik, Darjo Lavrenčič, Ido Mlakar, Tanjo Pogačar in Vojkom Zadravcem: "Petdeset zlatnikov" (Tržič: Učila, 1998).

Revija *Otrok in knjiga* je pripravila simpozij z naslovom "Seksizem v mladinski književnosti", ki je potekal v obliki okrogle mize. V razpravo, katere moderator je bil dr. Igor Saksida, so se vključevali strokovnjaki s področja literarne teorije, psihologije, sociologije, bibliotekarstva in založništva ter pisatelji. Revija *Otrok in knjiga* bo vse prispevke tudi objavila.

Pokrajinska in študijska knjižnica v Murski Soboti je pripravila knjižno razstavo del letošnjih finalistov za nagrado večernica in razstavo knjig, ki jih je napisala pisateljica Karolina Kolmanič.

Letos je bila že drugič podeljena nagrada večernica. Prejela jo je pisateljica **Desa Muck** za knjigo "**Lažniva Suzi**". (Ljubljana: Mladinska knjiga, 1997. Knjigožer.).

Svečano podelitev nagrade so popestrili lutkovno gledališče Pupila z gledališko-scenskim dogodkom: "Belerofont in Pegaz" in murskosoboški osnovnošolci, ki so brali odlomke iz literarnih del letošnjih finalistov:

- Milan Dekleva: A so kremšnite nevarne. (Ljubljana: Mladinska knjiga, 1997. Zavri.)
- Milan Jesih: Štiri igre za otroke. Cesarjeva nova oblačila. Deseti raček: Kronan norec. Zvezda in srce. (Ljubljana: Mladinska knjiga, 1997. Mladi oder.)
- Desa Muck: Lažniva Suzi. (Ljubljana: Mladinska knjiga, 1997. Knjigožer.)
- Andrej Rozman Roza: Skrivnost špurkov. (Ljubljana: Mladinska knjiga, 1997. Pisanice.)
- Janja Vidmar: Moj prijatelj Arnold. (Ljubljana: DZS, 1997. Dober dan, roman!)

Na odlično pripravljene ekskurzije smo spoznavali radgonski kot in vzhodne Slovenske gorice ter obiskali domačijo slovničarja in čebelarja Petra Dajnka v Črešnjevcih in znani Janžev Vrh.

Udeleženci Srečanja smo prejeli Zbornik Srečanja slovenskih mladinskih pisateljev Oko besede 1997: "Ne dregaj v zadrego!", v katerem je 21 mladinskih pisateljev in pesnikov opisalo tovrstno izkušnjo. Za Zbornik 1998 pa bodo udeleženci letošnjega Srečanja napisali prispevke na temo krivice.

Tanja Pogačar

MOJA NAJLJUBŠA KNJIGA

Mojo najljubšo mladinsko knjigo izbirajo mladi bralci v mladinskih in osnovnošolskih knjižnicah v Sloveniji, zato vabimo k sodelovanju vse mlade bralce v Sloveniji, in sicer preko osrednjih SIK in preko osnovnošolskih knjižnic v Sloveniji. Iskreno si želimo, da se tej akciji priključi tudi vaša SIK. Prosimo, da k sodelovanju pritegnete vse osnovnošolske knjižnice na vašem območju, kajti le tako bo lahko izbrana "NAJ" knjiga mladih bralcev.

Po opravljenem izboru bo proglašena najljubša mladinska knjiga slovenskega avtorja in najljubša knjiga v slovenski jezik prevedena mladinska knjiga tujega avtorja. Izbrana je lahko leposlovna ali poučna knjiga.

Vsaka šolska knjižnica pošlje en predlog za slovensko knjigo (št. glasov) in en predlog za prevedeno knjigo (št. glasov) svoji osrednji SIK do konca januarja 1999. Osrednja SIK od zbranih predlogov izbere en predlog za originalno slovensko (št. glasov) in en predlog za prevedeno knjigo (št. glasov) ter ga pošlje žiriji v Pionirsko knjižnico v Ljubljani do 8. februarja 1999.

Sedež žirije za nagrado je v Pionirski knjižnici v Ljubljani, kjer se članice odbora najlažje zberemo po rednih strokovnih mesečnih srečanjih.

Zahvaljujemo se vam za sodelovanje, saj boste tako omogočili mladim bralcem v Sloveniji izbrati najljubšo knjigo leta.

Častno priznanje bo podeljeno avtorju v času od 2. do 23. aprila v Knjižnici Mirana Jarca v Novem mestu.

Menimo, da je prav, da je poleg strokovnih nagrad (Večernica) podeljena tudi nagrada po izboru mladih bralcev, saj je ta akcija ena od motivacij več za branje. Želja vseh nas pa je,

da z raznimi aktivnostmi pritegnemo k branju čimveč mladih.

Slavka Kristan

SPECIALNE KNJIŽNICE

POROČILO O 7. POSVETOVANJU SPECIALNIH KNJIŽNIC

V Ljubljani je 5. in 6. novembra 1998 v prostorih na Trgu republike 3 potekalo že tradicionalno 7. posvetovanje Sekcije za specialne knjižnice ZBDS. Glavna organizatorja posvetovanja sta bila Sekcija za specialne knjižnice ZBDS in Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani. Posvetovanje pa so podprli tudi sponzorji: Silver Platter Information, Berlin, Nemčija; IPI/UMI, Cuckfield, Velika Britanija; Mestna občina Ljubljana in Ministrstvo za znanost in tehnologijo.

Tema letošnjega posvetovanja je bila: *Sodobne informacijske tehnologije in njihova uporaba v specialnih knjižnicah*. Posvetovanja se je udeležilo 160 strokovnih delavcev, predvsem iz specialnih in iz visokošolskih knjižnic.

Posvetovanje so odprli štirje govorniki: Violetta Bottazzo predsednica sekcije, doc. dr. Vlado Dimovski z Ekonomske fakultete v Ljubljani, mag. Lenart Šetinc ravnatelj NUK-a in Stanislav Bahor predsednik ZBDS. Uvodna referata sta pripravili: Vilenka Jakac-Bizjak programska direktorica NUK-a in mag. Nada Češnovar svetovalka za specialne knjižnice v NUK-u.

Po prijetnem klepetu in kavici je sledil prvi sklop referatov: *Internet in specialne knjižnice* (moderator: Ivan Kanič). V tem sklopu so svoje referate predstavili Brane Zebec in dr. Tvrtko Šercar; Polona Vilar, mag. Angela Čuk in Vido Vouk; mag. Eva Klemenčič in mag. Ljupčo Todorovski ter mag. Helena Pečko-Mlekuš. Slišali smo veliko zanimivega o internetu, njegovih možnostih in njegovi uporabnosti. Sledilo je skupno kosilo v restavraciji Šestica.

Drugi sklop: *Razvojni dosežki specialnih knjižnic* (moderator: mag. Zdravka Pejova) je bil po svoji vsebini dokaj raznolik in pester in smo slišali od tega kako se upravlja z znanjem do večjezičnega bibliotekarskega terminološkega slovarja. V tem sklopu so sodelovali avtorji: mag. Zdravka Pejova; mag. Primož Južnič skupaj z Mileno Majzelj in Tatjano Žitnik; Mojca Novak; Vida Močnik ter Ivan Kanič. Med posameznimi sklopi referatov so se predstavili tudi sponzorji in potem je sledila burna diskusija.

Večer se je zaključil s sprejemom pri podžupanu mesta Ljubljane na ljubljanskem gradu. Tam so se udeleženci posvetovanja ob kozarčku šampanjca in prigrizku lahko po napornem dnevu vsaj malce sprostiti.

V petek, 6. novembra 1998, se je posvetovanje nadaljevalo že ob 8.30 uri s sklopom: *Informacijske potrebe uporabnikov* (moderatorica: mag. Maja Žumer), kjer so se predstavili: dr. Maja Jokić in Fila Bakavac-Lokmer; mag. Majda Šef; Ivana Štirn-Bončina; mag. Dragotin Kardoš ter mag. Anamarija Rožić-Hristovski skupaj z mag. Ljupčom Todorovskim. Avtorji so obravnavali specifičnosti uporabnikov v specialnih knjižnicah, kako uporabnikom-raziskovalcem povečati njihovo uspešnost in kako vrednotiti vire na domači strani. Jutranjemu sklopu je sledil odmor za kavico in krajši klepet.

Letos je bilo še posebej zanimivo, ker so se v večji meri kot doslej srečali specialni in visokošolski knjižničarji.

Zadnji sklop: *Informacijski viri* (moderator: mag. Nada Češnovar) je prikazal različne možnosti pri dostopu do informacij. Avtorji tega sklopa so bili: Ivan Kanič; Karmen Stopar, mag. Jana Bradač, mag. Teja Koler-Povh in Franci Kramarič ter Kristina Hacin-Ludvik. Na koncu je bila še diskusija in razglasitev najboljše domače strani na internetu, za vse tiste knjižnice, ki so se na prijavi na razpis. Podeljena je bila ena 1. nagrada, ki jo je dobila *Centralna medicinska knjižnica* in tri 2. nagrade, ki so jih dobili: *Centralna ekonomska knjižnica, Mariborska knjižnica in Inštitut za kovinske materiale in konstrukcije* (specialna knjižnica).

Ob posvetovanju je izšel tudi obsežen zbornik, ki ga lahko kupite v vložišču NUK-a (naročilnico objavljamo v prilogi).

Specialni knjižničarji so znova dokazali, da zmorejo in znajo pripraviti kakovostno in prijetno srečanje. Da je to posvetovanje uspelo, so zaslužni vsi, ki so na kakršen koli način sodelovali pri posvetovanju. Vse, ki ste letošnje posvetovanje zamudili vabimo na ponovno srečanje leta 2000.

Nada Češnovar

ČLANI DRUŠTVA BIBLIOTEKARJEV CELJE V ŠENTJURJU¹

Knjižničarji celjske regije smo se konec maja podali v Šentjur na naše redno letno srečanje. Radi se srečamo v večjem številu, saj to pomeni boljše poznavanje razmer v drugih knjižnicah ožje domovine, utrne se kakšna ideja, ki je ni zanemariti, pa tudi poveselimo se radi s prijatelji.

Knjižnica v Šentjurju je po statusu pogojno matična, dela pa kot matična knjižnica. Njena ravnateljica, gospa Tatjana Cmok, nas je prijazno povabila na ogled knjižnice, nato pa smo njenih prostorih prisluhnili pozdravnim besedam gospoda Srečka Mačka, predsednika DBC, in gospe Andreje Stopar, načelnice državne uprave.

Gospa Tatjana Cmok je vodja knjižnice že 23 let, zato jo pozna kot svoj dom. Knjižnica se kot večina slovenskih knjižnic duši v premajhnem prostoru. Pred devetimi leti so uspeli obnoviti otroški oddelek, v katerem vlada toplo in prijetno vzdušje. "Otroka je potrebno navaditi, da bo knjiga njegov spremljevalec skozi vse življenje", pravi Tatjana, kot tudi to, da moramo svoje delo najprej ceniti sami, sicer ga tudi drugi ne bodo, se čim več pojavljati v medijih, da bodo vedeli za nas. Ker je sedanja lokacija knjižnice dobra in tudi primerna za dograditev na vrt, so že izdelali projekt za prizidek in nam pokazali maketo bodoče knjižnice; upamo, da bodo uspeli pridobiti finančna sredstva.

Navkljub stiski s prostori pa jim je uspel korak naprej pri računalniški opremlitvi knjižnice. Sredi maja so, po dveh letih in pol vnašanja zapisov v bazo, pričeli z avtomatizirano izposojno knjižničnega gradiva. Za štiri knjižničarke, ki s pomočjo javnih del obvladujejo obisk 21254 uporabnikov letno in izposojajo 44123 enot (1997) na mnogih, tudi precej oddaljenih, izposojevališčih, je to vsekakor velik delovni uspeh. Knjižničarke šentjurske knjižnice skrbijo za vzgojo k branju, začeni pri najmanjših z urami pravljic do največjih, ki jim porudijo srečanja z ustvarjalci, literarne večere, knjižnica pa se uveljavlja tudi z razstavno dejavnostjo. Ob našem obisku smo si lahko ogledali razstavo fotografij dreves, posebej za nas pa so pripravili razstavo o delu knjižnice nekoč in danes. Njihova velika želja je poleg dograditve matične enote, nakup bibliobusa, ker nekaj krajevnih skupnosti še vedno nima izposojevališč, tista, ki so dejavna, pa so zelo oddaljena.

Da je naše druženje dobilo širše kulturne razsežnosti, smo si po končanem strokovnem delu srečanja ogledali Ipavčev muzej, kjer nas je sprejel župan g. Jurij Malovrh, nato pa smo se odpeljali na Slom, kjer smo obiskali Slomškov dom, si na razglednem gričku ogledali cerkvico sv. Ožbolta, nato pa še mogočno cerkev sv. Martina na Ponikvi, kjer smo v bližnjem lokalu tudi zaključili naše druženje.

Glede na to, da letos Celjani gostimo posvetovanje ZBDS, se bomo zagotovo še kaj srečali, preden se naslednje leto vidimo v Slovenskih Konjicah.

Slavica Hrastnik

¹ Opravičujem se za pozno objavo prispevka, ker sem disketo s tem prispevkom žal založila. - Jelka Kastelic

**PREDSTAVLJAMO
VAM**

BIBLIOTEKA SAZU OB 60-LETNICI SLOVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI

Šestdesetletnica ustanovitve Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani je pomemben jubilej, ob katerem bi želeli predstaviti tudi razvoj in delo Biblioteke SAZU.

Biblioteka Slovenske akademije znanosti in umetnosti (dalje: Biblioteka) je javna specialna knjižnica, posebna enota omenjene najvišje znanstvene in umetnostne ustanove, ki od svojih začetkov dalje zbira, obdeluje, hrani in daje v uporabo pretežno znanstveno, pa tudi leposlovno gradivo.

Dolgoletne želje slovenskih izobražencev po ustanovitvi nacionalne akademije so se uresničile znotraj Kraljevine Jugoslavije v letu 1938 po vztrajnem prizadevanju predvsem Znanstvenega društva za humanistične vede (ustanovljenega 1921) in Slovenske Matice (delujoče od 1864). Poleg Univerze (1919) je postala takratna Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani institucija, ki je izrazito vplivala na kulturni razvoj slovenskega naroda.

Novoustanovljena Akademija znanosti in umetnosti je začela s publicistično dejavnostjo ter oblikovala prvi fond Biblioteke. Od nekaterih mestnih in državnih ustanov je prejela zasebno zbirko Adolfa Robide, ki znotraj 5323 enot vsebuje tudi dve inkunabuli.

Sprva je knjižnica delovala v sklopu Znanstvene pisarne na Novem trgu 3, kjer je 1945 nastopil službo arhivarja,

kasneje pa bibliotekarja Primož Ramovš, upravnik Biblioteke v letih od 1952 do 1987.

V tem obdobju je spričo pičlih sredstev za nakup tuje znanstvene literature vzpostavila pestro mrežo zamenjav s sorodnimi ustanovami v tedanji Jugoslaviji in po svetu. To sta ji omogočali založniška in izdajateljska dejavnost Akademije - izhajanje Letopisa SAZU, Razprav in Del posameznih razredov, Arheološkega vestnika, Geografskega zbornika, Krasoslovnega zbornika, Korespondenc pomembnih Slovencev in drugih zbirk, ki so Slovenijo približali svetu.

Poleg zbiranja založniških akademjskih izvodov, del akademikov ter skokovitega priliva zamenskih monografij in periodike, ki tvorijo dve tretjini fonda, je Biblioteka sprejemala in urejala tudi posamezne knjižne in rokopisne zapuščine (Franceta Steleta, Frana Ramovša, Ivana Tavčarja, Johna Jagra, Janka Lavrina etc.). Vodila je signaturne kataloge, inventarne knjige in klasični listkovni katalog (AIK in UDK), ki je še danes glavni vir podatkov pri iskanju starejšega gradiva.

Omeniti moramo, da se je Biblioteka prilagajala potrebam tistih inštitutov, ki so se ustanovljali, oblikovali in razvijali v sklopu SAZU: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede, Inštitut za arheologijo, Inštitut za slovensko narodopisje, Geografski inštitut Antona Melika, Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta, Biološki inštitut Jovana Hadžija, Paleontološki inštitut Ivana Rakovca, Inštitut za raziskovanje krasa, Zgodovinski inštitut Milka Kosa, Muzikološki inštitut, Glasbenonarodopisni inštitut, Filozofski inštitut, Inštitut za slovensko izseljenstvo. Ko je SAZU 19. novembra 1981 ustanovila Znanstveno-raziskovalni center SAZU (zdaj javni

zavod ZRC SAZU) se dela in naloge Biblioteke bistveno niso spremenile, le izposoja se je razširila na posamezne inštitute, ki prejemajo v hrambo in dajejo v uporabo bibliografsko že obdelano gradivo tistih vsebinskih področij, ki jih pokrivajo. Biblioteka oblikuje ter vodi podatke o vsem fondu (ki šteje blizu pol milijona enot) in njegovih lokacijah. Na oddelku Informacij izposoja, Novi trg 5/I, so v čitalnici uporabnikom na voljo tudi številni splošni leksikoni, slovarji, priročniki in trenutno okrog 500 enot strokovne periodike.

Po upokojitvi akad. Primoža Ramovša je v začetku leta 1987 vodstvo Biblioteke prevzela Marija Fabjančič, sedanja upravnica. Tedaj se je, poleg klasičnega načina, začel prehod na računalniško (interno) vodenje baz podatkov v programu STEVE.

Bistvenega pomena v razvoju knjižnice je bila priključitev v informacijski sistem COBISS, kjer je Biblioteka SAZU aktivna članica od julija 1991. Delo v prenovljenih prostorih od leta 1994, boljša tehnična opremljenost, stalno strokovno izobraževanje kadrov in specialne zahteve Ministrstva za znanost in tehnologijo po vnosu bibliografskih enot raziskovalcev v sistem COBISS so vplivali na hitro rast izvirnih (trenutno okrog 35.500) in prevzetih (prek 13.000) zapisov v vzajemnem katalogu. V pripravi je tudi domača spletna stran, kjer bo delovanje SAZU predstavljeno širši javnosti oziroma uporabnikom Interneta.

Pravkar pa so pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti izšle tri jubilejne publikacije:

- Slovenska akademija znanosti in umetnosti ob šestdesetletnici, biografski zbornik (uredil akad. Janez Orešnik),
- Interpretacija Svetega pisma (uredil akad. Jože Krašovec)

- Bibliografija publikacij Slovenske akademije znanosti in umetnosti in Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU v letih 1981-1990 (avtorice Majde Capuder).

Romana Bernik-Gostič

ZAKAJ IMA KNJIGA PRIHODNOST?

To vprašanje je bilo jedro predavanja prof. dr. Dietricha Kerlena iz Inštituta za komunikacijske in medijske znanosti Univerze v Leipzigu. Ugledni strokovnjak, katerega ožje raziskovalno področje je bibliologija in ekonomija knjige, je bil gost Oddelka za bibliotekarstvo Filozofske fakultete. Njegovega predavanja so se udeležili izredni študenti tretjega in četrtega letnika v petek, 20. 11. 1998.

Profesorju Dietrichu Kerlenu je bila za izhodišče njegova definicija knjige, ki se glasi: **knjiga je duhovni proizvod**. In kot takšna ima seveda prihodnost ne glede na usodo njenega materialnega nosilca. Ta je bil v antiki papirus, v srednjem veku pergament, v času po Gutenbergu papir in z uvedbo digitalnega multimedijskega nosilca CD ROM ali on-line preko Interneta. Vendar je bistvo knjige kot duhovnega proizvoda ostalo nedotaknjeno in ga tudi kakršenkoli nov, še neodkrit medij ne more ogroziti. S svojo definicijo, ki je morda za koga tudi sporna, je predavatelj "rešil" knjigo za vse večne čase in dokončno zaključil razprave o tem ali bo knjiga preživela v novem tisočletju glede na izredno hiter razvoj informacijske tehnologije ali ne. Lahko da je v zatonu tiskani medij kot materialni nosilec knjige, nikakor pa ne knjiga. Lahko da se bliža koncu

monopol Gutenbergovega obdobja tiskanih medijev, nikakor pa ne knjižne kulture. Sicer pa tudi tisto, kar izginja, ni nekaj, kar bi bilo prav Gutenbergovo. Stavljene in razvrščanje črk, ki je v preteklosti bilo ročno ali strojno, danes prevzemajo elektronski stavni stroji. Odpade lahko le tisk na papir in pošiljanje po pošti. "Dolgi zgodovini nosilca besedila (knjigi) mora slediti tudi vitalna prihodnost", meni profesor Kerlen. Geslo o koncu "Gutenbergove galaksije" sugerira, da bi se lahko odpovedali dolgim besedilom in sploh pisnim stvarim v korist novim možnostim govornega sporočanja in glasovno-slikovni komunikaciji, ki naj nam bi omogočala enako, če ne še hitrejšo in boljše učenje oziroma sprejemanje informacij in pridobivanje znanja. Vendar se morda niti ne zavedamo, kakšne posledice bi to imelo za celotno kulturo človeštva, ki je zgrajena na zapisani besedi. Ali pa se to zavedanje tudi že uveljavlja, kajti negativne napovedi o usodi knjige vse bolj izginjajo. "Knjige bodo ostale kot smiselno dopolnilo avdiovizualnim ponudbam".

Dietrich Kerlen je zlasti poudaril pomen dolgih besedil, ki jih med drugim potrebujemo za oblikovanje naše kritične zmožnosti ter nam omogočajo bolj kakovostno življenje. Celotna družba bi morala negovati bralno kulturo, zlasti pri mladih. Bralno kulturo ne smemo pojmovati ideološko, ampak kot temeljno kompetenco za vsa življenjska področja. Kdor bere dolga besedila (knjige), živi vrednejše življenje.

V drugem delu predavanja je gostujoči profesor orisal položaj knjige v nemškem prostoru. Odnos do knjige je v Nemčiji drugačen kot v drugih deželah predvsem zaradi treh dejavnikov. Najprej zaradi Gutenbergove iznajdbe tiska. Nemci so ponosni na to iznajdbo in tiskana knjiga jim pomeni

"njihov" proizvod. Drugi dejavnik predstavlja Martin Luther oziroma njegova postavitev knjige v središče reformacije. Tretji dejavnik je Wilhelm von Humboldt, katerega vizija 1810. leta ustanovljene univerze v Berlinu vključuje načelo, naj se študenti posvečajo študiju "v izolaciji in svobodi". In kateri medij lahko uporabljate, če študirate v izolaciji? Knjigo. Humboldtova vizija univerze je postala model za vse ostale univerze v Nemčiji. To je močno vplivalo na položaj knjige najprej v strokovnem in znanstvenem svetu zatem pa tudi v celotni nemški družbi. Dietrich Kerlen meni, da ima knjiga prav zaradi teh treh razlogov posebno mesto v nemški družbi.

Urbanija Jože

MEDNARODNA SREČANJA

"UPORABNIKI V 21. STOLETJU – IZZIV ZA KNJIŽNIČARSKO STROKO"

(Strokovno posvetovanje in
31. skupščina Hrvaškega
knjižničarskega društva, Za-
dar, 7.-10. oktober 1998)

Strokovnega posvetovanja in skupščine Hrvaškega knjižničarskega društva sem se udeležila kot predstavnik Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, ki mi je (poleg HKD) udeležbo sofinancirala, NUK pa mi je omogo-

čila službeno odsotnost. Iz Slovenije so na posvetovanju sodelovali še: dr. Jože Urbanija (Filozofska fakulteta v Ljubljani, Oddelek za bibliotekarstvo), Miro Petek (IZUM, Maribor) in Violetta Bottazzo (Ministrstvo za finance; predsednica Sekcije za specialne knjižnice pri ZBDS).

Hrvaško knjižničarsko društvo

Društvo je bilo ustanovljeno leta 1939 v Zagrebu in je podobno kot slovensko najprej delovalo kot enotno društvo, kasneje pa kot zveza regionalnih društev. Z novim statutom, ki je začel veljati 1. januarja 1998, formalno zveza ne obstaja več, ampak le enotno društvo, katerega ustanovitelji in sestavni deli so regionalna društva. Hrvaški kolegi so spremenili tudi naziv, pridevnik "bibliotekarsko" dosledno zamenjujejo z izrazom "knjižničarsko". Organi društva so: skupščina, predsednik, dva podpredsednika, glavni odbor, izvršni odbor, nadzorni odbor, strokovni odbor, uredništva in strokovna telesa. Strokovno delo HKD koordinira **strokovni odbor**, ki ga sestavljajo sekcije in strokovne komisije. V zadnjih dveh mandatnih obdobjih je društvo zelo uspešno vodila **mag. Dubravka Kunštek**, zaposlena v specialni knjižnici Inštituta za ekonomska raziskovanja v Zagrebu. V prihodnjem dvoletnem mandatnem obdobju pa ga bo vodila **mag. Dubravka Stančin-Rošić**, zaposlena v Nacionalni in univerzitetni knjižnici v Zagrebu.

Društvo je član IFLA in EBLIDA in sodeluje s strokovnimi društvi v sosednjih in drugih evropskih državah. Volilne skupščine organizira skupaj s tematskimi posvetovanji vsaki dve leti, poleg tega organizira različna letna tematska mednarodna srečanja. Društvo izdaja revijo "Vjesnik bibliotekara Hrvatske" in novice "HBD Novosti", pohvali pa se lahko tudi s številnimi

izdanimi zborniki posvetovanj in monografskimi publikacijami, ki jih koristno izrabljamo pri svojem delu tudi slovenski knjižničarji. Društvo podeljuje svojim zaslužnim in pomembnim članom od leta 1968 dalje "Kukuljevićevo listino", mladim knjižničarjem pa od letos dalje nagrado "Eva Verona" za začetne uspehe v stroki.

Zaradi primerjave z organiziranostjo ZBDS bo mogoče zanimiva predstavitev sestave strokovnih teles HKD. Upravne organe HKD predstavlja skupščina (sestavljena iz predstavnikov knjižničarskih društev, članic HKD), predsednik, dva podpredsednika, glavni odbor, izvršni odbor, nadzorni odbor, strokovni odbor ter uredništva revije, novic in ostalih društvenih publikacij. Strokovna telesa društva so sekcije in komisije: **Sekcija za znanstvene in visokošolske knjižnice** (Komisija za visokošolske knjižnice), **Sekcija za specialne knjižnice** (Komisija za državne informacije in uradne publikacije, Komisija za glasbene knjižnice, Komisija za medicinske knjižnice, Komisija za muzejsko-galerijske knjižnice), **Sekcija za splošne knjižnice** (Komisija za splošne knjižnice, Komisija za domoznanske zbirke), **Sekcija za šolske knjižnice** (Komisija za osnovnošolske knjižnice, Komisija za srednješolske knjižnice), **Sekcija za bibliografsko kontrolo** (Komisija za katalogizacijo, Komisija za klasifikacijo in predmetno obdelavo), **Sekcija za zbirke in službe** (Komisija za nabavo in izgradnjo fondov, Komisija za medknjižnično izposoj), **Sekcija za upravljanje in tehnologijo** (Komisija za avtomatizacijo, Komisija za izgradnjo in opremo knjižnic, Komisija za statistiko, Komisija za upravljanje, Komisija za zaščito gradiva), **Sekcija za izobraževanje in raziskovanje** (Komisija za izobraževanje in permanentno strokovno izpo-

polnjevanje, Komisija za stare knjige in zgodovino knjižnic, Komisija za strokovne nazive, Komisija za teorijo in znanstveno delo, Komisija za prosti dostop do informacij in svobodo izražanja).

Strokovne komisije tako niso le delovna telesa kot so npr. pri ZBDS (in torej "začasnega" značaja), ampak delujejo v okviru sekcij in se njihovo vodstvo ter članstvo voli na skupščini. Društvo nima le izvršnega odbora ampak tudi strokovni odbor, ki bdi nad delom sekcij in komisij, glavni odbor ni "delegatsko" sestavljen (kot npr. predsedstvo ZBDS), izvršni odbor pa sestavlja le 6 članov. Z reorganizacijo bivše Zveze hrvaških bibliotekarskih društev in njenih organov so dosegli večjo operativnost, boljšo koordinacijo med posameznimi področji delovanja in večjo fleksibilnost organizacijske strukture. Nova sekcija ali komisija sekcije je lahko ustanovljena na skupščini društva. Statut Hrvaškega knjižničarskega društva je bil objavljen v Novostih HBD in bi bil mogoče zanimiv tudi za ZBDS in za nadaljnja razmišljanja o morebitni reorganizaciji. Omeniti še velja, da je društvo uspelo že pred letom in pol zaključiti formalni postopek sprejemanja novega zakona o knjižničarstvu na osnovi katerega je začel takoj delovati tudi Strokovni svet za knjižničarstvo, ki zdaj sprejema podzakonske akte oz. predpise. V postopku sprejemanja so tako npr. standardi za splošne, specialne in visokošolske knjižnice. Hrvaški kolegi ne pozabijo v zvezi s tem omeniti njihovega ministra za kulturo g. Biškupića, ki jim je pri njihovih prizadevanjih bil v veliko oporo.

Uporabniki kot izziv za knjižničarsko stroko

Temo letošnjega strokovnega posvetovanja so v HKD izbrali zaradi

njenega logičnega nadaljevanja oz. navezovanja na problematiko knjižničnih delavcev, ki so jo obravnavali na zadnjem srečanju v Primoštenu leta 1996. Okolje knjižnic, ki se zelo hitro spreminja, postavlja pred knjižničarje velike izzive – dejavnost so prisiljeni izvajati ob zmanjševanju javnih sredstev, kljub temu da se tako število informacijskih virov kot obseg informacijskih potreb uporabnikov neprestano večata. Knjižnice se pri posredovanju virov in zlasti informacij srečujejo z resnimi konkurenti – različnimi ponudniki informacijskih produktov in storitev, kar jih sili v spoznavanje uporabnikov in njihovih potreb, v spremembe svojega poslovanja, produktov in storitev, v prizadevanja za uvajanje sistemov celostnega vodenja kakovosti in ponujanja t.i. oplemenitenih (value-added) informacij, v ustvarjanje podjetniške kulture in v aktivne marketinške pristope do svojih obstoječih in potencialnih uporabnikov. Poseben izziv za knjižničarje je tudi potreba po nenehnem (doživljenjskem) izobraževanju, da bi lahko sledili tehnološkim spremembam ter vse večjemu obsegu informacij v različnih oblikah in na različnih medijih. Spremembe je nujno uvajati tudi v vse oblike formalnega izobraževanja, kar predstavlja poseben izziv za vse knjižničarske šole.

Informacijska doba, v kateri delujejo današnje knjižnice, zahteva od njih nenehne spremembe. Kot je omenila K. Čveljo, so danes knjižnice v veliki meri "delo v nastajanju", kajti na njih močno vpliva vsa dostopna tehnologija. Zaradi zmanjševanja dotacij, porasta cen gradiva, dostopnosti številnih elektronskih virov in vse večjih zahtev uporabnikov, so knjižnice v zadnjih petnajstih letih začele prestrukturirati svoje službe in zbirke in dajati poudarek na "daljinski dostop" do informacijskih virov oz. informacij. Pojavila

se je "knjižnica brez zidov", "digitalna knjižnica" oz. knjižnica, ki omogoča različne vrste dostopa do tiskanih in elektronskih virov, tako z lokalnega kot oddaljenega pristopnega mesta. Takšna knjižnica predstavlja velik izziv in tudi možnosti za organiziranje raznovrstne informacijske dejavnosti, ki ustreza tako izraženim kot neizraženim potrebam uporabnikov. V preteklosti so knjižničarji posvečali vse preveč pozornosti velikosti svojih zbirk in premalo svojim storitvam, danes je vse pomembnejša njihova sposobnost "krmarjenja" med različnimi viri informacij ter posredovanje relevantnih in oplemenitenih informacij uporabnikom, ki postajajo vedno bolj zahtevni in tudi od knjižnic, sicer neprofitnih ustanov, zahtevajo ravno takšno učinkovitost kot od profitnih ustanov. Knjižnice so se znašle na trgu, na katerem je zadovoljen uporabnik dokaz njihovega uspešnega in kakovostnega dela. Tega uporabnika morajo dobro spoznati in mu omogočiti tudi ustrezno izobraževanje oz. informacijsko opismenjevanje.

Izbrana tema strokovnega posvetovanja je zato bila dovolj široka, da so lahko z referati in posterji sodelovali številni knjižničarji in strokovnjaki iz tujine, sekcije oz. njihove komisije pa so se sestale na sejah ali pa pripravile razprave na temo izobraževanja uporabnikov knjižnic.

Program strokovnega posvetovanja

Program posvetovanja je bil dokaj obsežen in naj bi v njem sodelovalo več strokovnjakov iz tujine, žal pa se ga vsi niso mogli udeležiti npr. Maurice Line in Ian Johnson iz Velike Britanije, ki sta sicer prispevala zelo zanimiva referata. Med povabljenimi referenti so bili prisotni Katarina Čveljo (ZDA), Elizabeth Simon (Nemčija) in Christian Relly (Švica), kot gostje pa

smo sodelovali tudi predstavniki knjižničarskih društev, s katerimi ima HKD razvito tesnejše sodelovanje t.j. društev iz Avstrije, Nemčije, Madžarske in Slovenije. Organizatorje je treba pohvaliti, saj so tokrat uspeli izdati zbornik posvetovanja pravočasno in celo prevesti tuje referate v hrvaščino, tako da so si udeleženci prispevke lahko prebrali in aktivneje sodelovali v diskusijah.

Vabljeni referati so se nanašali na analizo raziskovanj uporabnikov na Hrvaškem, izgradnjo knjižničnih in informacijskih sistemov po meri uporabnikov, uporabniško usmerjeno knjižnico, izobraževanje knjižničarjev in uporabnikov za t.i. informacijsko družbo, raznolikost potreb uporabnikov po informacijah in potrebno preoblikovanje knjižnic ter na problematiko dostopa in hranjenja informacij na Internetu. Prvič so na posvetovanju dobili posebno mesto tudi posterji kot oblika strokovne komunikacije, saj so njihovi avtorji imeli priložnost predstaviti ne le vsebino posterjev ampak tudi področje svojega delovanja. Posterjev je bilo kar 40 in večina jih je bila daleč boljših in tematika predstavljena bolj izvirno kot pa npr. na posterjih, ki si jih lahko ogledamo na konferencah IFLA. Tudi vsebina posterjev je bila objavljena v zborniku posvetovanja.

Omenila bi še delo v sekcijah in komisijah. Sekcije za splošne, specialne, šolske in visokošolske knjižnice so obravnavale problematiko izobraževanja uporabnikov in sprejela izhodišča za programe oz. modele izobraževanja. Komisija za avtomatizacijo je pripravila delavnico na temo: Uporabniki in Internet, na kateri je predstavila domačo stran HKD, opisala metodologijo izdelave domače strani in poudarila pomen spletnih strani za strokovno izpopolnjevanje. Nekaj sekcij je čas

izkoristilo za svoje redno srečanje, ustanovitveni sestanek pa so imele Komisija za medknjižnično izposajo, Komisija za muzejsko-galerijske knjižnice in Komisija za prosti dostop do informacij in svobodo izražanja. Komisija za upravljanje knjižnic je organizirala seminar o upravljanju knjižnic, ki so ga vodili Katarina Čveljo, Elizabeth Simon in Christian Relly. Poudarjeno je bilo, da redki knjižničarji v času formalnega izobraževanja pridobijo vsaj temeljna znanja o upravljanju (menedžmentu), večina pa se s problematiko nima priložnosti seznaniti, zato je bil cilj komisije, da s prvim tovrstnim seminarjem vzpodbudi zanimanje knjižničarjev za problematiko, kasneje pa organizira še druge seminarje na to temo.

Zadnji dan formalnega dela posvetovanja je bil namenjen zaključkom in predlogom za nadaljnje akcije, podelitvi priznanj in nagrad ter izvolitvi novih organov društva.

Družabni del posvetovanja

Glede na to, da so organizatorji letos podaljšali trajanje posvetovanja, je bilo dovolj časa za neformalna srečanja in izmenjavo izkušenj. Pogrešali smo le kakšno skupno srečanje tujih gostov. Svečana večerja je bila že po tradiciji zabavna in vesela, prisluhnili pa smo lahko tudi prijetnim dalmatinskim napevom.

Med posvetovanjem je bil organiziran ogled nove zadarske splošne knjižnice (stara knjižnica je bila med srbsko agresijo uničena), ki naj bi bila odprta še pred koncem leta. Gre za popolno obnovo nekoč vojaškega objekta in celotne njegove okolice. Nova knjižnica bo imela tudi t.i. letno čitalnico na prostem.

Žal vreme organizatorjem ni bilo preveč naklonjeno (kar prvi dan posvetovanja je nebo poslalo na nas ne-

verjetne količine vode, močan jugo pa je poskrbel, da so bili dežniki popolnoma nekoristni) in je bil izlet na Kornate odpovedan, so pa sobotni dopoldan udeleženci posvetovanja izkoristili za sprehod po Zadru in za ogled Nina.

Za tiste, ki bi želeli komunicirati s Hrvaškim knjižničarskim društvom, še naslov:

Hrvatsko knjižničarsko društvo

*C/o NSK, Hrvatske bratske zajednice
bb*

HR - 10000 Zagreb

Tel. + 385 1 615-9320

Fax. +385 1 616-4186

Internet: pubwww.srce.hr/hbd

Spletna stran:

http://public.srce.hr/hbd

Žal sta se letos hrvaško in slovensko posvetovanje prekrivali in se je bilo treba odločiti za eno. Vsekakor je bilo zanimivo spremljati razmišljanja hrvaških kolegov, ki so aktivni na mnogih področjih in nas zlasti pri izdajanju publikacij krepko preHITEVAJO. Jih pa pestijo težave pri omreževanju in avtomatizaciji poslovanja knjižnic ter pri ponudbi elektronskih informacijskih virov in storitev. Zato je bila tema posvetovanja še posebej na mestu – brez ponudbe raznovrstnih storitev, temelječih na sodobni tehnologiji in komunikacijah so knjižnice v nevarnosti, da izgubijo bitko za uporabnike z drugimi ponudniki informacij. Razprave, predlogi in oblikovani zaključki so pokazali, da se hrvaški kolegi tega zavedajo in da želijo v 21. stoletje vstopiti pripravljeni.

Melita Ambrožič

FREEDOM OF EXPRESSION, CENSORSHIP, LIBRARIES

Od 14.10. – 17.10. 1998 je bila v Rigi (Latvija) mednarodna konferenca International Conference Freedom of Expression, Censorship, Libraries. Konferenco že nekaj let zapovrstjo organizirata latvijska Nacionalna knjižnica in latvijsko bibliotekarsko strokovno združenje s pomočjo mednarodnih organizacij UNESCO, Council of Europe, IFLA in Fundacija SOROS.

Letos se je konference udeležilo okoli 100 udeležencev iz 17 držav. Delo je potekalo v treh delovnih skupinah, ki so obravnavale različne vsebinske tematike: historične aspekte cenzure, svobodo izražanja in cenzuro danes ter odnos med cenzuro in demokracijo.

Glede na temo svojega referata (Knjižničarji v službi cenzure) sem se udeležila prve delavnice in zato žal nisem uspela sodelovati pri bolj aktualnih tematikah, s katerimi so se ukvarjale druge skupine. Ena izmed vročih tem je bil gotovo problem dostopa do Interneta, ki ga omogočajo javne knjižnice vsem svojim uporabnikom, ne glede na njihovo starost. Odprtost tega medija in svoboda pretoka informacij je nedvomno ena od njegovih prednosti, ki pa je lahko tudi v nasprotju z zakonodajo posameznih držav. S podobno problematiko se je prav v tem času ukvarjal tudi Komite za kulturo Sveta Evrope. Delovno gradivo Freedom of Expression and the Communication Networks, ki ga je za to priložnost pripravil Paul Sturges in ki je na voljo v NUK, priporočam vsem, ki jih ta problematika zanima.

Referate, ki so bili predstavljeni na konferenci ter druge informacije o njej

lahko najdete tudi na domači strani <http://www.faiife.dk/>.

Udeležbo na konferenci mi je omogočila Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani ter organizatorji konference.

Eva Kodrič-Dačić

YOUNG EUROPEANS ON THE THRESHOLD OF THE YEAR 2000

Eskilstuna, 9.-12. november
1998 (Švedska)

Mednarodnega seminarja o pravicah in potrebah mladih po dostopu do informacij sva se udeležili dve knjižničarki iz Knjižnice Otona Župančiča. Seminar je organiziral Unginfo (Informacijski servis za mlade), del javne knjižnice iz Eskilstune (Eskilstuna Stads-och Länsbibliotek).

Osnovni namen seminarja je bil vzpostaviti sodelovanje med informacijskimi centri za mlade in knjižnicami. Vsebinsko je bil seminar razdeljen na pet glavnih sklopov:

- Potrebe po sodelovanju in izmenjavi med informacijskimi službami za mlade in knjižnicami.
- Metode dela pri zagotavljanju pristopa do informacij mladim v Evropi na pragu leta 2000.
- Razlike v metodah in praksi med informacijskimi centri za mlade in knjižnicami pri zagotavljanju svobodnega dostopa do vseh vrst informacij.
- Pregled metod, ki se uporabljajo pri opugumljanju mladih za doseg njihove neodvisnosti in soudeležbe v družbi.

- Pregled metod, ki se uporabljajo, da bi dosegli in vključili marginalne skupine mladih ljudi.

Vsebinski sklopi so bili predstavljeni v obliki referatov, v popoldanskem času pa so se vsebine nadaljevale v obliki delavnic.

Na seminarju so kot partnerske države sodelovale Finska, Irska, Nizozemska, Švedska in Velika Britanija; kot opazovalke so sodelovale Litva, Latvija, Estonija in Slovenija. Slovenija se je predstavila z referatom *The development of youth information in Ljubljana Public Library* (Simona Resman) in video posnetkom Središča za mlade (odprt kot servis za mlade uporabnike meseca septembra 1998 v enoti Mestna knjižnica). V referatu so bile prikazane razmere in trenutno stanje informacijskih servisov za mlade v Sloveniji. Urad za mladino RS je preko MISSS (Mladinsko informativno svetovalno središče Slovenije) že pričel vzpostavljati državno mrežo info centrov in info točk, Urad za mladino MOL pa je v tem letu osnoval mrežo ljubljanskih info točk, v kateri so enakopravno zastopani tako informacijski kot svetovalni centri za mlade in knjižnica (Središče za mlade). Solidna povezanost in sodelovanje v Sloveniji (majhnost je lahko tudi prednost) sta pri tujih udeležencih vzbudila veliko zanimanja in željo po navezovanju strokovnih stikov.

Naš gostitelj Unginfo (vodi ga knjižničarka z dolgoletno prakso in občudovanja vrednim elanom Sine MacDonald) je najstarejši servis za mlade v švedskih knjižnicah (ustanovljen 1992) in predstavlja vzor številnim podobnim servisom v knjižnicah po Evropi. Ko smo v Mestni knjižnici iskali modele za naše Središče, smo se prav tako oprli na osnovna izhodišča Unginfa.

Zadnji dan seminarja je bila organizirana okrogla miza z ERYICA-o (European Youth Information and Counselling Agency), ki je v tem času pričela s svojo redno letno skupščino v Eskilstuni. Slovenijo je zastopal MISSS, ki je tudi ustanovni član te agencije.

Zadnja dva dneva sta bila namenjena obisku knjižnic v Stockholmu. Stockholmske knjižnice so vključene v mrežo mestnih javnih knjižnic in imajo posebej razvit sistem socialnih servisov. Knjižnice ponujajo svoje storitve na delovnih mestih, obiskujejo centre za dnevno varstvo, imajo bibliobusno mrežo. Dostavljajo gradivo na dom uporabnikom s posebnimi potrebami, bolnim in ostarelim. Leta 1995 je bila zaključena kompjuterizacija knjižnic, ki so povezane v enoten sistem STOCKEN. V letu 1996 so odprli posebne oddelke za periodiko, informacijsko tehnologijo (IT), za stripe in za varstvo okolja.

Huvudbiblioteket je že zaradi same arhitekture nekaj posebnega. Arhitekt E.G. Asplund (1885-1940) je zgradbo zasnoval med leti 1921-1928 in pomeni novost v oblikovanju moderne arhitekture v Skandinaviji. Osnovni princip stavbe temelji na iz kubusa dvignjenem cilindru in ponavljajočem se nizu svetlobnih odprtin. Knjižnica slovi tudi po izjemno bogati zbirki literature za priseljence.

Zelo zanimiva je **Serieteket**, ki hrani samo stripe in referenčno strokovno literaturo in revije o stripih. Večino uporabnikov predstavljajo mladostniki med 18. in 20. letom, pripravljajo pa tudi delavnice risanja stripov, ki jih vodi strokovni sodelavec.

Leta 1996 so v centru Stockholma odprli kulturni center **Kulturhuset**, v katerem delujejo mestno gledališče, kulturno informacijski center, številne galerije, informacijski center za mlade

LAVA in knjižnica. Ta ima izrazit poudarek na avdio-video gradivu (z vso potrebno tehnologijo za gledanje in poslušanje) ter bogati zbirki revialnega tiska (glasba, gledališče, film).

To, kar obiskovalec v švedskih knjižnicah najprej opazi, je njihova izjemna skrb za potrebe in želje uporabnikov. Gradivo je obdelano in postavljeno po vseh standardih, zbirke so bogate in raznovrstne, pa vendar je v ospredje postavljeno dobro počutje uporabnika v knjižnici. Prav ta poudarjena skrb tudi pripelje v švedske knjižnice kar 80% vsega prebivalstva.

Bogato študijsko potovanje po Švedski naj zaključiva s tipičnim švedskim pregovorom, ki je napisan tudi na univerzi v Uppsali:

Svobodno misliti je lepo, prav misliti je bolje.

Simona Resman,
Breda Karun

NOVE PUBLIKACIJE

SPOMINSKI LETNIK ČASOPISA "BIBLIOTEKARSTVO", letnik XXXVII-XLI (1992- 1996)

Ko vzameš v roke zadnji izvod časopisa Društva bibliotekarjev Bosne in Hercegovine, ki ima na ovitku natisnjeno letnico 1997, te prevzame veselje, kajti kolegom je po vseh strahotah, ki so jih preživeli v štiriletni nesmiselni vojni, le uspelo ponovno izdati svoj časopis, ki je sicer izhajal že od leta

1980 dalje. Kot knjižničar pa se ob pogledu na naslovnico, kjer je fotografija goreče Vječnice (mestne hiše), v kateri je bil med 25. in 26. avgustom 1992 ob bombardiranju uničen praktično ves fond, ki ga je Nacionalna in univerzitetna knjižnica hranila na tem mestu, enostavno zgroziš. Kulturni spomeniki, ki so preživeli številne prejšnje agresorje nedotaknjeni, so bili v zadnji vojni brutalno uničeni.

Uredništvo časopisa Bibliotekarstvo se je odločilo, da letnik 1997 posveti svojim kolegom, ki so umrli med zadnjo vojno. Uredništvo je časopis pripravljalo med vojno, ko je bilo Sarajevo vsak dan izpostavljeno bombardiranju in uničevanju. V prostore Nacionalne in univerzitetne knjižnice, kjer je bil med vojno sedež Društva bibliotekarjev BiH, je bilo zelo nevarno prihajati in nekateri knjižničarji so svoje življenje izgubili ravno na poti v knjižnico oz. iz knjižnice domov. Kljub temu je društvo ves čas delovalo, uredništvo pa pripravljalo novo številko Bibliotekarstva. Že leta 1992 je bila uničena celotna dokumentacija bibliotekarskega društva in tudi uredništva časopisa. Zadnja (izredna) številka Bibliotekarstva je bila pripravljena neposredno pred začetkom vojne in je imela na ovojnici risbo Nacionalne in univerzitetne knjižnice, ki je bila vzeta iz bogate zbirke razglednic te knjižnice, za katero nihče ni slutil, da bo izginila v ognjenih zubljih. Nihče od uredništva tistega nesrečnega avgusta 1992 ni bil obveščen, da so časopis iz tiskarne že pripeljali v knjižnico in čaka na razpošiljanje, ohranil se ni niti en izvod, celotna naklada se je spremenila v pepel. Šele na začetku prejšnjega leta, ko so se razmere v Sarajevu normalizirale, je kolegom v BiH uspelo pridobiti finančna sredstva in začeti s pripravami na ponovno izhajanje strokovnega časopisa.

V spominskem letniku 1997, ki ga štejejo za vojni letnik, so objavljena gradiva z dveh strokovnih srečanj, in sicer s posvetovanja o obnovi Nacionalne in univerzitetne knjižnice, ki je bilo od 16. do 17. junija 1994 v Sarajevu in s posvetovanja o stanju in perspektivah bibliotekarstva v Bosni in Hercegovini, ki je bilo 25. in 26. maja v Sarajevu. Prispevkom s posvetovanj sledijo poročila o aktivnosti matičnih knjižnic v BiH, o študijskih obiskih v Franciji in Berlinu, o konferenci ABDOS v Kielu ter informacija o podatkovnih zbirkah referalnega centra Nacionalne in univerzitetne knjižnice.

Žal pri prebiranju pridemo tudi do najbolj žalostnega dela časopisa, posvečenega kolegom, ki so umrli med vojno. Vsaka izmed nepotrebnih smrti je boleča, še posebej pa smrt osebe, ki si jo poznal. Prepričana, da kolegica Adela Leota, ki se je upokojila še pred začetkom vojne v BiH, končno le uživa zasluženi pokoj, sem ob prebiranju časopisa Bibliotekarstvo ugotovila, da ji je bogvedi kateri ostrostrelec ali ena od granat to že zdavnaj preprečila. Ga. Leota se je že od leta 1964 dalje ukvarjala z izobraževanjem knjižničarjev. Sodelovala je pri snovanju srednješolskega programa za področje knjižničarstva, sodelovala kot predavatelj na katedri za bibliotekarstvo na FF v Sarajevu, bila član in izpraševalec pri strokovnih bibliotekarskih izpitih (ki so bili v BiH najprej ukinjeni, nato pa ponovno vzpostavljeni leta 1990), sodelovala je pri pripravi sporazuma o strokovnih nazivih in pravilnika o strokovnih izpitih, bila vključena v raziskovalno delo Razvojne službe itd. Spoznali sva se v komisiji za izdelavo jugoslovanskih standardov za univerzitetne knjižnice, nekje v začetku osemdesetih let...

In čeprav so bibliotekarji iz BiH v vojni ostali brez mnogih kolegov, brez

arhiva, brez normalnih delovnih pogojev, to ni zaustavilo njihove dejavnosti. Društvo bibliotekarjev je že leta 1995 sprejelo nov *statut* in nov *zakon o knjižničarstvu*, katerih besedili sta objavljeni ob koncu spominskega letnika Bibliotekarstva. Objavljen je tudi seznam sedmih podružnic Društva bibliotekarjev z njihovimi naslovi.

Časopis Bibliotekarstvo : godišnjak Društva bibliotekara Bosne i Hercegovine vam je na voljo v knjižnici Informacijskega centra za bibliotekarstvo v NUK, naročite pa ga lahko na naslovu uredništva: **Nacionalna i univerzitetna biblioteka BiH, Maka Dizdara 2, SARAJEVO, Bosna i Hercegovina**, tel./fax: +387 71 533-204. Naročnina znaša za ustanove 20 KM, za posameznike 10 KM (vrednost valute KM oz. konvertibilne marke je enaka vrednosti DEM).

Melita Ambrožič

ZBORNİK RAZPRAV 10 let Oddelka za bibliotekarstvo

Oddelek za bibliotekarstvo Filozofske fakultete v Ljubljani je ob 10-letnici svoje ustanovitve izdal zbornik razprav sodelavcev. Zbornik vključuje 15 prispevkov in uvodno besedilo predstojnika Oddelka za bibliotekarstvo *dr. Martina Žnideršiča* – Novemu desetletju na pot, v katerem je skušal v en pogled ujeti dogajanje na Oddelku v preteklosti ter probleme, potrebe in njihovo reševanje v prihodnosti.

Branko Berčič je opisal in ovrednotil razvoj študija bibliotekarstva v Sloveniji po drugi svetovni vojni od začetkov v letu 1947 do uvedbe univerzitet-

nega študija bibliotekarstva na Filozofski fakulteti 1987. leta. Predstavljene so problemi, ki so spremljali uvajanje študija, študijski programi, organizacija študija, izvajalci študijskega programa ter razvojna problematika Oddelka za bibliotekarstvo, ki vključuje triletno analizo vpisa in pretoka študentov, posodabljanje in prilagajanje študijskega programa zahtevam časa, kadrovske problematiko ter reševanje prostorskih problemov.

Nadaljevanje orisa razvoja študija bibliotekarstva do leta 1997. predstavlja prispevek *Martina Žnideršiča*. Prispevek vključuje podatke o študentih, o pogojih dela, o študijskih programih dodiplomskega študija, o podiplomskem študiju bibliotekarstva, o izvajalcih študijskega programa in o mednarodnem sodelovanju. Prispevek zaključuje oris perspektiv Oddelka za bibliotekarstvo za naslednje desetletje.

Irena Marinko opisuje znanja, ki jih pridobivajo študenti bibliotekarskih visokih šol v okviru izbirnih predmetov. Med njimi je vrsta takšnih, ki uvajajo bodoče bibliotekarje in informacijske specialiste v poslovni svet, v medicinsko, pravno, upravno in druga področja in s tem razširjajo možnosti zaposlovanja diplomantov tudi izven knjižničarstva. Za tako izobražene bibliotekarje obstajajo možnosti zaposlitve tudi v slovenskih podjetjih.

Jože Urbanija raziskuje v svojem prispevku slovenske bibliotekarje in njihov vpliv na družbeni položaj knjižničarjev. Do uvedbe rednega višješolskega študija knjižničarstva na Pedagoški akademiji 1964. leta in zatem rednega univerzitetnega študija bibliotekarstva na Filozofski fakulteti so razvoj slovenskega bibliotekarstva usmerjali bibliotekarji, ki so prihajali v knjižničarstvo iz drugih strok, večinoma iz humanističnih in družboslovnih. V prispevku je predstavitev po-

membnejših slovenskih bibliotekarjev s kratko oceno njihovega prispevka k razvoju bibliotekarske stroke in s tem tudi k družbenemu položaju slovenskih knjižničarjev. Izbor je seveda vzorčen in avtor z njim nikakor ne želi razvrednotiti prispevka tistih knjižničarjev in knjižničark, ki v ta izbor niso bili vključeni.

Bruno Hartman obravnava vpliv družbenih in političnih razmer na idejno podobo knjižnic. V takšen okvir postavi tudi nastanek in razvoj današnje Univerzitetne knjižnice Maribor, ki je idejo svojega obstoja spreminjala glede na družbeno določeno namembnost. Njeni začetki so povezani z ustanovitvijo Zgodovinskega društva za Slovensko Štajersko leta 1903, ki je hotelo z zgodovinsko zavestjo zbuditi narodno samozavest. Za preučevanje zgodovine je društvo potrebovalo knjižnico. Njeno poglobitno gradivo je obravnavalo preteklost Štajerske v različnih pogledih. Leta 1925 se knjižnica preoblikuje v Študijsko knjižnico v Mariboru in služi znanstvenim ter izobraževalnim ciljem. Knjižnica doživi še eno pomembno preobrazbo z ustanovitvijo Univerze v Mariboru, ko postane Univerzitetna knjižnica Maribor.

Melita Ambrožič predstavlja razvoj visokošolskih ustanov od obdobja antike dalje. V prispevku je opisan nastanek pomembnejših visokošolskih knjižnic, med katerimi so danes najbolj poznane univerzitetne knjižnice. Zadnji del prispevka opozori na nekatere temeljne značilnosti današnjih visokošolskih knjižnic.

Martin Žnideršič oriše glavne značilnosti državno vodene planskega založništva v bivših socialističnih državah (ta sistem je pri nas praktično neznan), opozarja na spremembe, ki so se zgodile ob padcu komunističnih režimov in pokaže položaj, ki je nastal po spremembi družbenih in gospodar-

skih redov. V ta okvir postavi založništvo in knjigotrštvo v Sloveniji ter pokaže, da Slovenija predstavlja na tem področju izjemo med vsemi državami v tranziciji, vključno z državami, ki so nastale na ozemlju bivše Jugoslavije.

Silva Novljan obravnava načrtovanje knjižničnih prostorov in opreme. V prispevku so zajeti vsi elementi načrtovanja, ki jih mora knjižničar poznati, da pripravi dobro izhodišče za delo arhitektov, gradbenikov, od izbire lokacije, do postavitve knjižničnega gradiva in njegove rabe. Poudarjena je javnost delovanja knjižnice, program knjižnice in tesno sodelovanje knjižničarjev pri načrtovanju prostorov in opreme in izvedbi načrta za pridobitev najugodnejših pogojev za knjižnično gradivo, uporabnike in delavce knjižnice in njihovo uspešno delo.

Darja Piciga obravnava razvoj informacijske pismenosti kot enega glavnih ciljev izobraževanja, pomen kognitivne psihologije, vlogo metakognicije, proces spoznavanja kot sprejemanja in predelave informacij ter teorijo izkušnjskega strukturalizma. Oris kognitivnega pristopa v poučevanju vključuje principe konstruktivistične paradigme učenja. Rezultat sodobnih pristopov na področju učenja in poučevanja je novo pojmovanje znanja, ki poleg dobre organizacije in memoriranja vključuje tudi obvladovanje različnih strategij pri posameznih spoznavnih procesih na različnih področjih.

Saša Zupanič zajema v svoji razpravi pregled razvojnih možnosti, ki jih z uvajanjem konekcionistične tehnologije lahko pričakujemo na področju iskanja informacij, ki ga imenujemo tudi inteligentno iskanje informacij. Konekcionistični modeli zajemajo več sorodnih informacijsko procesnih pristopov, kot so umetne nevronske mreže, modeli aktivacije s širjenjem, aso-

ciativne mreže in paralelno distribuirano procesiranje. Vsi ti modeli so bolj ali manj uspešno že bili aplicirani na nekatere vidike iskanja informacij. Preden pa lahko pričakujemo bistven vpliv konekcionistične tehnologije na praktične sisteme za iskanje informacij, bodo raziskovalci morali odgovoriti še na številne nerešene probleme.

Primož Južnič želi s tekstom opozoriti na pomen poznavanja bibliometrije in na njeno vključitev kot poddiscipline v bibliotekarstvo. Uporaba njenih metod je nujna v vseh knjižnicah, ki delujejo v sistemih znanstvenega informiranja in komuniciranja, poznavanje pa lahko koristi vsem bibliotekarjem, ki želijo delovati tudi raziskovalno. Z uporabo bibliometričnih metod si namreč lahko pridobimo določena dodatna znanja o raziskovalnem delu.

Zlata Dimec meni, da je ob načrtih za prenos obstoječe normativne kontrole iz klasične listkovne oblike v računalniško tudi v Sloveniji priložnost za razmišljanje o konceptu kataloga nasploh. V računalniško obliko lahko resda samo prenesemo obstoječi model, kar je prikazano v nadgraditvi provizoričnega sistema kazalk v formatu COMARC in do neke mere je to nesporno smiselno. Obenem pa je to tudi prilika za odločitve, ki lahko bistveno vplivajo na bodočo zasnovo kataloga v mednarodnem merilu. Gre predvsem za opuščanje lokalne oz. nacionalne prakse in odpiranje mednarodnemu sodelovanju (tudi) na področju normative. Vsak narod naj bi bil odgovoren za izdelavo normativne datoteke za svoje avtorje, v medsebojnem dialogu pa bi reševali probleme, ki se bodo pojavljali pri njihovi izmenjavi in uporabi, tudi s pomočjo računalniške tehnologije.

Maja Žumer razpravlja o retrospektivni konverziji knjižničnih katalogov, ki je izredno zahteven projekt. Prika-

zani so razlogi, ki so NUK vodili k začetku projekta, dodan je kratek pregled podobnih projektov v drugih državah. Sledi podrobna predstavitev poteka retrospektivne konverzije v NUK in to prvih dveh faz: najstarejšega kataloga (od 1774 do 1947) in kataloga za obdobje 1948 – 1988. Oba listkovna kataloga sta podrobno opisana. Prva faza je bila zaključena do poletja 1998, rezultat je prenos zapisov v MARC formatu v lokalni in vzajemni katalog ter digitalizirana kopija celotnega listkovnega kataloga. Druga faza sledi v letu 1998. Tudi tu bo rezultat prenos zapisov v MARC format.

Marija Petek predstavlja razvoj pravilnikov o katalogizaciji. Med pravilniki, ki so predpisovali izdelavo katalogov v eni sami knjižnici, sta najpomembnejša: Katalog Knjižnice Britanskega muzeja in Cutterjev pravilnik. Pravilniki, ki so poenotili obdelavo v več knjižnicah pa so: Navodila za centralni katalog francoskih podržavljenih knjižnic, Jewettov pravilnik, Pruske inštrukcije, Anglo-ameriška pravila, slovenski Abecedni imenski katalog ter Veronin Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga.

Branko Reisp v svojem prispevku posreduje krajši opis Knjižnice Narodnega muzeja v Ljubljani. Sledi popis, zlasti za našo kulturno zgodovino pomembnih, posebej redkih ali unikatnih tiskov 15., 16. in 17. stoletja, ki jih hrani knjižnica, razvrščenih v nekaj tematskih skupin, ponekod z dodano literaturo in opombami.

Zbornik je izšel kot drugi zvezek knjižne zbirke BiblioThecaria, ki jo je Oddelek za bibliotekarstvo začel izdajati 1996. leta in je v slovenski bibliotekarski stroki prijetna osvežitev.

Jože Urbanija

OB 125. OBLETNICI USTANOVITVE ČITALNICE V PULJU ("Spomen-knjiga prigodom 125. obljetnice osnutka udruge Čitaonica u Puli". Pula : Društvo bibliotekarjev Istre, 1998, 182 str. + pril.)

Mestna knjižnica in čitalica v Pulju in Društvo bibliotekarjev Istre sta leta 1994 organizirala v Pulju strokovno posvetovanje, posvečeno 125. obletnici ustanovitve Čitalnice. Dogodek je bil povod za pripravo spominskega zbornika, ki v prvem delu prinaša zgodovino delovanja Čitalnice, pričevanja in časopisne prispevke o njenih aktivnostih ter seznam članov. V drugem delu zbornika sta objavljena dva strokovna prispevka, ki orišeta družbenopolitične razmere, v katerih je nastala in delovala Čitalnica ter prikazujeta bujenja narodne zavesti istrskih Hrvatov v 19. in v začetku 20. stoletja. Objavljena so tudi pravila Čitalnice, kronološki pregled njene dejavnosti, slikovno gradivo o Pulju in prostorih Čitalnice v 19. stoletju, kopija čitalniških pravil oz. statuta ter fotografije pomembnejših oseb, članov odbora Čitalnice. Med povzetki besedila zbornika najdemo tudi povzetek v slovenskem jeziku.

Ker so bili vsi pisani dokumenti, knjige in periodika iz Čitalnice leta 1920 uničeni, njeni člani pa izpostavljeni fašističnemu nasilju in mnogi pregnani, je proučevanje zgodovine tega društva še posebej pomembno, saj naj bi bilo tudi opomin, da se moramo boriti proti vsem nacionalnim, kulturnim in drugim vidikom nestrpnosti.

Puljska Čitalnica je med svojim obdobjem delovanja preživela različne družbeno-politične razmere, najprej do

leta 1870 obdobje med-etnične tolerance, ko so v njej sodelovali pripadniki različnih narodov, nato čas zaostrenih mednacionalnih in političnih konfliktov in njeno uničenje leta 1920, ko so italijanski fašisti v Istri načrtno uničevali kulturo neitalijanskega (hrvaškega in slovenskega) prebivalstva. S požigom Narodnega doma je bil uničen tudi inventar različnih društev, zgorelo je vseh 7.000 knjig iz javne ljudske knjižnice, ki jo je ustanovila Čitalnica leta 1909.

V publikaciji je posebej zanimiv pregled pravil oz. statutih Čitalnice, izmed katerih so spominskega zborniku kot posebna publikacija manjšega formata priložena pravila iz leta 1870, objavljena v hrvatskem in nemškem jeziku. V skladu s pravili je bil temeljni namen čitalnice branje časopisov in knjig v domačem in tujih jezikih, poslušanje predavanj, pa tudi skrb za zabavo, igre in petje slovanskih pesmi. Člani so bili lahko izobraženci iz Pulja in okolice. Čitalnica je morala biti članom na voljo od 8 zjutraj do polnoči, vanjo pa so lahko pripeljali tudi sorodnike in prijatelje, ki so lahko dva tedna obiskovali prostore, čeprav niso bili člani. Čitalnico so vodili odbor, predsednik in tajnik, letno pa je bila sklicana skupščina.

Spominski zbornik o delovanju puljske Čitalnice lahko naročite (cena je 60 hrk) na naslovu: **Sveučilišna knjižnica, Herkulov prolaz 1, 52 100 PULA, HRVATSKA**. Izvod publikacije je Univerzitetna knjižnica iz Pulja poklonila slovenskim knjižničarjem in je na voljo v knjižnici Informacijskega centra za bibliotekarstvo v NUK.

Melita Ambrožič

PLUTI JE TREBA ... ("Mornarička knjižnica : knjižnica austrougarske Mornarice". Pulj : Sveučiliš- na knjižnica u Puli, 1997, 224 str.)

Urednik publikacije Bruno Dobrić je v uvodni besedi zapisal, da se pri ogledu in proučevanju del iz bogate zbirke mornariške knjižnice v Pulju nehote spomniš na izrek "navigare necesse est" (pluti je treba), saj le-ta izraža osnovni razlog za nastanek in obstoj te knjižnice od leta 1802 do danes. Da bi lahko pluli, namreč, je potrebna *scientia navalis*, znanost o plovbi, skrb za dela s tega področja pa je bil glavni namen mornariške knjižnice od njene ustanovitve v Benetkah do prenehanja njenega delovanja leta 1918 v Pulju. Del fonda knjižnice je bil leta 1975 kot dar Avstrije preseljen v Pulj in s tem ustvarjeni pogoji za njeno predstavitev kulturni javnosti.

Univerzitetna knjižnica v Pulju je želela delček ljubezni do morja, ki sicer veje iz vsakega kotička mornariške knjižnice, z izdajo knjige o njej prenesti še na tiste, ki je ne poznajo. Publikacija predstavlja razgibano zgodovino in razvoj knjižnice od leta 1802 dalje, kronologijo dogodkov povezanih s knjižnico in avstrijsko vojno mornarico ter opis in katalog knjižničnega fonda, ki ga hrani Univerzitetna knjižnica v Pulju. Vsi prispevki so objavljeni tudi v nemškem jeziku, publikacija pa je bogato slikovno opremljena.

Knjižnica vojne mornarice je stara skoraj toliko kot avstrijska vojna mornarica. Po mirovnem sporazumu iz Campoformija s poraženo Francijo leta 1797 je Avstrija dobila področje Benetk, celo Istro in Dalmacijo in med drugim reorganizirala mornarici Trsta

in Benetk. Nadvojvoda Karel je bil leta 1801 imenovan za vojnega ministra in ministra mornarice in je že naslednje leto t.j. 1802. poslal v Benetke 20 knjižnih del kot začetni fond mornariške knjižnice. Mornarski častniški zbor se je odločil za knjižnico prispevati lastna finančna sredstva, imenovana sta bila tudi nadzornika knjižnice. Poveljnik avstrijske Mornarice viceadmiral Josef L'Espine je istega leta predlagal ministrstvu, kako povečati fond novoustanovljene knjižnice - knjižnica Sv. Marka iz Benetk naj bi tiste knjige, ki sodijo na področje pomorstva ali navigacije prepustila mornariški knjižnici, tudi če predstavljajo unikate, beneški tiskarji pa naj bi poleg obveznega izvoda za knjižnice na Dunaju, v Benetkah in v Padovi po en primerek dostavljali še mornariški knjižnici, če se seveda vsebina nanaša na pomorske vede. Predlog žal ni bil realiziral, je pa poveljstvo vojne mornarice pridobilo sredstva za knjižne omare in nakup knjig s področja topništva. Knjižnica je postala osrednje zbirno mesto knjig Vojne mornarice. Leta 1803 je bil izdelan prvi katalog fonda knjižnice.

Knjižnica vojne mornarice je med svojim obstojem večkrat zamenjala svoje domovanje npr. pomorski kolidž v Benetkah, Zvezdarno in Hidrografski zavod v Trstu. Z ustanovitvijo šole za častnike in podčastnike v Pulju leta 1852 je del gradiva bil posojen tudi za potrebe njihovega učnega procesa. Izgradnja Pulja kot osrednje vojne luke, ki se je začela v šestdesetih letih 19. stoletja, je povzročila selitev različnih služb mornarice v to mesto, pa tudi težnjo, da se vanj preseli Knjižnica vojne mornarice. Selitev je bila izvedena leta 1865 in knjižnica se je nato nekaj desetletij razvijala v okviru puljskega Hidrografskega zavoda. S propadom Avstro-Ogrske je Knjižnico

vojne mornarice leta 1918 za krajši čas prevzel Nacionalni svet Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki je imel sedež v Zagrebu, ko pa je Pulj zasedla italijanska vojska, je prevzela tudi knjižnico in njen del odnesla v Italijo. Med drugo svetovno vojno je po kapitulaciji Italije leta 1943 Pulj zasedla nemška vojska, Kraljevina Italija pa je med drugim obljubila Republiki Avstriji tudi fond nekdanje Knjižnice vojne mornarice. Fond knjižnice so leta 1944 dejansko odpeljali iz Pulja v Avstrijo, ga deponirali v dveh avstrijskih dvorcih, kjer je bilo začasno skladišče Vojnega arhiva, leta 1949/50 pa končno namestili gradivo v Vojni arhiv na Dunaju.

Takoj po vojni so se začela prizadevanja jugoslovanske diplomacije, da bi bila knjižnica vrnjena Pulju. Avstrija je na prošnje odgovorila leta 1975 in večji del knjižnice kot dar vrnila v Pulj, kjer je bila dodeljena današnji Univerzitetni knjižnici, del knjižnice pa je ostal na Dunaju. Leta 1996 je Univerzitetni knjižnici uspelo ves fond mornariške knjižnice preseliti v prostore Doma hrvaških vojakov in leto kasneje odpreti za javnost. Ko vas bo pot zanesla na istrsko obalo, se nikar ne pozabite ustaviti v Pulju in si ogledati knjižnico avstroogrške Mornarice, še prej pa mogoče vzeti v roke lepo in zanimivo knjigo o njej. Naročite jo lahko (cena je 140 hrk) na naslovu: **Sveučilišna knjižnica, Herkulov prolaz 1, 52 100 PULA, HRVATSKA**. Izvod publikacije je Univerzitetna knjižnica iz Pulja poklonila slovenskim knjižničarjem in je na voljo v knjižnici Informacijskega centra za bibliotekarstvo v NUK.

Melita Ambrožič

BORZA DELA

V **Knjižnici Andragoškega centra Slovenije** nudijo *honorarno delo knjižničarju*, ki bi samostojno obdeloval (vključno z določitvijo UDK vrstilcev in vsebinsko obdelavo s pomočjo tezavra EET) monografije v vzajemnem katalogu COBISS. Podrobnejše informacije pri g. *Petru Monettiju*, *Knjižnica Andragoškega centra Slovenije*, *Šmartinska 134A, Ljubljana*, tel.: 1842575.

ČESTITKA

Bibliotekarka **Nataša Petrov** je dobitnica novomeške občinske *Trdinove nagrade* za delo v knjižničarstvu in za razvoj knjižničarstva.

Kolegici iskreno čestitamo!

OBVESTILA

Vse, ki vas zanima *bibliotekarsko izobraževanje in funkcionalno usposabljanje*, obveščamo, da bo zadnja letošnja številka **KNJIŽNICE**, ki bo izšla konec decembra, objavila kar 4 pri-spevke na to temo. Tako bodo na enem mestu združeni primerjalni podatki in analize o formalnem bibliotekarskem izobraževanju v svetu in pri nas, analiza funkcionalnega usposabljanja za delo v knjižnici in prikaz izo-

braževanja za uvajanje standardov kakovosti v delo knjižnic. Avtorji prispevkov so dr. Irena Marinko, mag. Jelka Gazvoda in dr. Matjaž Žaucer.

Vabimo vse, ki se nameravate v bližnji prihodnosti izobraževati na Oddelku za bibliotekarstvo Filozofske fakultete ali se udeležiti tečajev, ki jih organizirata NUK in IZUM, da se seznanite z zares široko paleto informacij in problemov v zvezi s strokovnim izobraževanjem na našem področju, kar vam tokrat na enem mestu ponuja v branje revija **KNJIŽNICA**.

Jelka Gazvoda

Dragi kolegi in kolegice!

Po 35. letih dela v knjižničarstvu ugotavljam, da sem imela srečno roko pri izbiri poklica.

Od začetka leta 1999 dalje bo **matično službo v Knjižnici Otona Župančiči** vodila kolegica *Vesna Trobec*. Z njo se boste lahko povezovali osebno na naslovu: Knjižnica Otona Župančiča, Matična služba, Gosposka 3/I, 1000 Ljubljana, tel.: 1259436, fax: 221-781.

Irena Kernel,
Vesna Trobec

PRILOGA

V prilogi objavljamo **naročilnici** za dve novi publikaciji:

1. *Sodobne informacijske tehnologije in njihova uporaba v specialnih knjižnicah* : zbornik referatov VII. posvetovanja Sekcije za specialne knjižnice. Ljubljana : Narodna in univerzitetna knjižnica, 1998.
2. *Zbornik razprav : 10 let Oddelka za bibliotekarstvo : 1987-1997*. Ljubljana : FF, Oddelek za bibliotekarstvo, 1998.

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA
Turjaška 1
1000 LJUBLJANA

N A R O Č I L N I C A

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Naročam _____ izvodov zbornika referatov s VII. posvetovanja Sekcije za specialne knjižnice Zveze bibliotekarskih društev Slovenije (Ljubljana, 5. - 6. november 1998) "*Sodobne informacijske tehnologije in njihova uporaba v specialnih knjižnicah*".
Po ceni **3.000 SIT.**

Datum:

Podpis:

FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA BIBLIOTEKARSTVO
Aškerčeva 2

1000 Ljubljana

NAROČILNICA

Ustanova: _____

Ulica: _____

Poštna številka: _____ Kraj: _____

Odgovorna oseba: _____

Naročam _____ izvodov publikacije ZBORNIK RAZPRAV po ceni 4.500 SIT.

Datum:

Podpis: